

Miljöredovisning

Ansvarsområde

Miljöredovisningen visar utvecklingen inom ett antal prioriterade miljöområden, utpekade i kommunens miljöplan. Redovisningen omfattar Järfälla som geografiskt yta och Järfälla kommun som organisation. Det miljöstrategiska arbetet i kommunen sker framförallt med utgångspunkt från den miljöstrategiska gruppen, där alla förvaltningar är representerade. Miljöarbete sker dagligen inom alla förvaltningar bland annat vid tillsyn, upphandling, miljödiplomering, planarbete och teknisk förvaltning.

Viktiga händelser

Järfälla jobbar med miljöfrågor inom många olika områden, vilket Miljöaktuellt kommunrankning visar. Kommunen klättrade över 60 platser på ett år och hamnade 2013 på plats 21. Av alla 21 uppdrag i miljöplanen är elva klara eller genomförs kontinuerligt, sju uppdrag är påbörjade och tre uppdrag är ännu inte påbörjade. Två uppdrag som har genomförts under 2013 är att en cykelplan och en resepolicy har tagits fram. Inom 2013 års miljöfokusår Upphandling har även en processbeskrivning för hållbar upphandling tagits fram och utbildning har hållits. Under året har kommunen deltagit i ett projekt som drivs av Swedish Green Building Council om att utveckla ett svenskt system för hållbarhetscertifiering av stadsdelar. Järfälla kommer att testcertifiera en av detaljplanerna i Barkarbystaden under 2014.

Omvärldsanalys och framtid

För att effektivisera miljöarbetet i Stockholmsregionen pågår ett samarbete mellan länsstyrelsen, kommunerna, landstinget och Trafikverket som kallas Miljömålsdialogen. Den övergripande visionen för det arbetet är miljömålet God bebyggd miljö och utgångspunkten är att länet växer samtidigt som miljömålen ska nås. Den regionala miljömålsdialogen fokuserar på sex stycken miljömål, vilka är, förutom God bebyggd miljö, Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Giftfri miljö, Ingen övergödning samt Ett rikt växt- och djurliv. Fyra områden som länet behöver arbeta med är transporter, markanvändning, konsumtion och vattenkvalitet.

Under 2014 kommer fokusåret i Järfälla vara Klimatsmarta Järfällabor, där tio stycken hushåll ska få tips på hur man kan leva mer klimatsmart. Deltagarna ska även fungera som inspiratörer och förebilder för andra kommuninvånare så att fler blir inspirerade att leva mer klimatsmart. Projektet är uppdelat i fem olika temaområden; energi, transporter, avfall, mat och konsumtion. Under året kommer det att vara föreläsningar, uppdrag, coaching och andra spännande aktiviteter.

Måluppföljning

Uppföljningen av miljötillståndet och miljöarbetet i kommunen görs genom att mäta ett antal gröna nyckeltal. Nyckeltalen visar effekterna av miljöarbetet. Uppföljningen är uppdelad inom tre områden, liksom miljöplanen: det klimatsmarta Järfälla, det miljömedvetna Järfälla och det goda livet i Järfälla.

Smileyfigurerna i redovisningen visar bedömning av målen i miljöplanen som ska vara uppnådda år 2020. Trendpilarna visar utvecklingen sedan föregående år och siffrorna i parentes visar föregående års siffror. Trenderna i återkommande miljöredovisningar ger underlag för en miljörevision där uppnådda resultat i miljöarbetet jämförs mot gällande effektmål. Resultatet ligger sedan till grund för beslut om korrigeringar, exempelvis ambitionshöjningar i miljöarbetet eller justeringar av målnivåer.

- Målet uppnått
- Målet kan uppnås
- Målet kan delvis uppnås
- Målet blir svårt att uppnå
- Svårbedömt om målet kan nås

- Mycket positiv trend
- Positiv trend
- Oförändrad trend
- Negativ trend
- Mycket negativ trend
- Ingen uppgift

Målbedömning

Nedan redovisas en sammanställning över målbedömningen för alla effektmål i Miljöplanen. Ett urval av målen samt nyckeltal beskrivs i miljöredovisningen där det mest väsentliga som har skett under året tas upp. Uppföljning av alla mål och nyckeltal redovisas under Miljöläget i Järfälla på www.jarfalla.se/miljolaget.

- Tio effektmål är uppnådda eller ser ut att uppnås
- Tre effektmål osäkert om de kan uppnås
- Två effektmål blir svåra att uppnå
- Fem effektmål kan inte bedömas

DET KLIMATSMARTA JÄRFÄLLA

Inriktningsmål: ”Järfälla ska till år 2020 fortsätta växa samtidigt som koldioxidpåverkan/invånare minskar”

Klimatförändringarna är en av vår tids största utmaningar och den högst prioriterade miljöfrågan. För att klara klimatutmaningarna och främja en hållbar utveckling krävs en ambitiös och sammanhållen klimat- och energipolitik. Järfälla kommun bidrar till minskade utsläpp av klimatpåverkande gaser genom att minska energianvändningen och användningen av fossila bränslen från bland annat kommunens fastigheter och tjänsteresor. För kommunen som geografiskt område finns den kostnadsfria energi- och klimatrådgivningen som en hjälp för kommuninvånare att minska sin energianvändning och klimatpåverkan. I planeringsprocessen prioriteras förutsättningar för kollektivtrafik samt gång- och cykeltrafik.

Energi

Mål 2020:

Hela kommunen:

50 procent minskad fossil koldioxid för uppvärmning och transporter

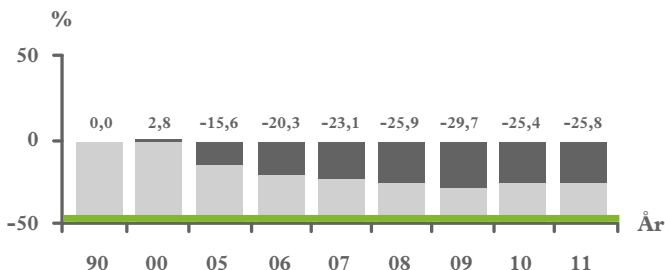

20 procent ökad användning av förnybar energi/invånare

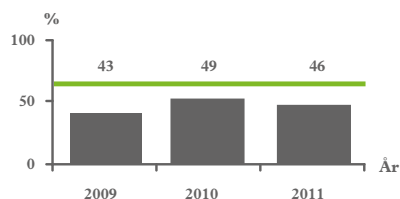
Organisation:

20 procent minskad energianvändning per kvadratmeter

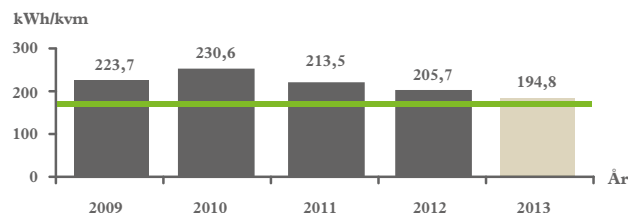
Utsläppstrenden av koldioxid från el och uppvärmning samt transporter per invånare och år i förhållande till 1990.

Koldioxidutsläppen har minskat med 25 procent sedan 1990, halvvägs kvar till målet. Utsläppen från uppvärmning har nästan halverats sedan 1990. Det beror bland annat på att färre hushåll har oljeuppvärmning samt att andelen förnybart bränsle i fjärrvärmens är hög. Koldioxidutsläppen från transporter har inte haft en lika starkt nedåtgående trend utan legat på ungefär samma nivå fram till 2005, men har därefter minskat med 14 procent. Anledningen till att målbedömningen är satt som svårbedömt beror på osäkerheter kring statistiken för främst uppvärmning. Koldioxidutsläpp orsakat av konsumtion där utsläpp sker utanför kommunen är inte inräknat.

Andel förnybart bränsle av slutlig användning totalt.

Andel förnybar energi bland kommunens invånare visar att under 2011 var andelen 46 procent, vilket är en minskning med tre procentenheter sedan 2010 som är referensåret. Att andelen minskade beror bland annat på att andelen förnybart bränsle i fjärrvärmens var relativt låg 2011. Siffror för 2012 för totala energianvändningen har ännu inte publicerats, men andelen förnybart bränsle i fjärrvärme var 99 procent 2012.

Energianvändningen i kommunens verksamhetslokaler, normalårskorrigerat.

Kommunens energianvändning har fortsatt att minska och har nu minskat med nästan 13 procent sedan 2009. Några åtgärder som har gjorts under 2013 och lett till minskningen är byte av ventilationssystem och montering av värmepumpar i flera skolor och förskolor. På Järfällavallen har man använt spillvärme från ishallen istället för fjärrvärme, vilket har lett till en stor minskning av inköpt fjärrvärme. På Nibbleskolan gjordes också stora besparingar då ny värmeåtervinning installerades på utgående ventilationsluft. Målet kommer förmodligen att nås flera år innan utsatt tid.

Minskad påverkan från transporter

Mål 2020:

Hela kommunen:

Ökad utbyggnad av kollektivtrafik och cykelbanor

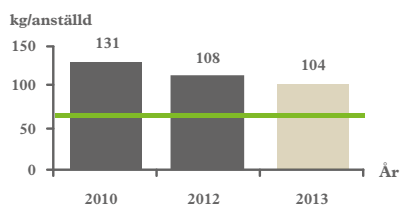

Organisation:

50 procent mindre koldioxidutsläpp från tjänsteresor per kommunanställd

Kommunen arbetar inom flera olika områden för att skapa förutsättningar för att öka användningen av kollektivtrafik och cykel. I arbetet med översiktsplanen planeras bebyggelse i kollektivtrafiknära lägen och cykelvägar prioriteras. Under 2013 har kommunen deltagit i förhandlingar för att en tunnelbanestation ska kunna aktualiseras i Järfälla kommun. Under 2013 beslutade kommunen om en cykelplan, med mål att öka andelen cykling inom kommunen. Kommunen håller dessutom cykelkurser för vuxna, så att fler ska kunna lära sig att cykla. För att skapa bättre förutsättningar för vintercykling sopar kommunen bort snö på prioriterade cykelbanor. Kommunen arbetar även med att tillgänglighetsanpassa busshållplatser. Under 2013 var 70 procent av busshållplatserna tillgänglighetsanpassade.

Koldioxidutsläpp från tjänsteresor per heltidsanställd..

Koldioxidutsläppet per anställd har under 2013 minskat med ungefär 20 procent sedan 2010. Förklaringen till det är att gamla bilar har bytts ut mot nya miljöbilar, till exempel elhybrider och elbilar. Dessutom har hemtjänsten bytt till mindre bilar med lägre bränsleförbrukning. Under 2013 har dock flygresor ökat, vilket delvis kan förklaras av bättre tillgång till statistik då kommunen nu har ett avtal med en resebyrå. Under 2013 antog kommunfullmäktige en resepolicy. I den vill kommunen att anställda och förtroendevalda först och främst frågar sig själva om resan behövs eller om man exempelvis kan ha webbmöte istället. Därefter vid kortare sträckor förespråkas gång, cykel och kollektivtrafik och för längre resor tåg.

När det gäller transporter som görs av driftentreprenader ställer kommunen krav på att fordonen ska köras på biogas, el, biodiesel eller EcoPar.

Foto: Andreas Hägerstrand

DET MILJÖMEDVETNA JÄRFÄLLA

Inriktningsmål: ”Järfälla har miljömedvetna medborgare, anställda och företag som tillsammans skapar en bra miljö i kommunen.”

För att nå miljömålen krävs en hög miljömedvetenhet i samhället. Detta jobbar kommunen med genom miljödiplomer av företag och kommunala verksamheter. I upphandlingar ställs miljökrav och det sker ett kontinuerligt arbete med att förbättra miljökraven samt att ställa miljökrav inom flera områden. Under 2013 var miljöfokusåret upphandling, varav ett extra fokus på miljökrav i upphandlingar har skett under året.

Förbättrat miljöarbete

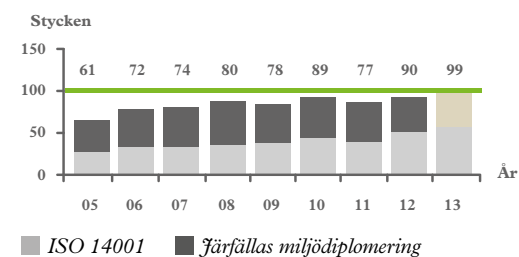
Mål 2020:

Hela kommunen:

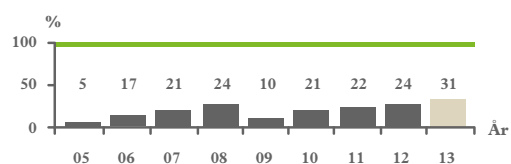
Minst 100 miljöcertifierade/diplomerade företag

Organisation:

Alla kommunala enheter uppnår miljödiplom guld av anslutna enheter

Antal miljödiplomerade och miljöcertifierade företag.

Andelen miljödiplomerade enheter med gulddiplom.

Målet om miljöcertifierade och miljödiplomerade företag är nästan uppnått då antalet var uppe i 99 stycken år 2013. Störst andel företag är certifierade enligt ISO 14001. Miljödiplomeringen tog år 2012 fram en handlingsplan för att få med fler företag i miljödiplomeringen samt för att underlätta för kommunala verksamheter. Åtgärderna är nu i stort sett genomförda. Det som återstår under 2014 är att förnya arbetsmaterialet. I den kommunala verksamheten har andelen gulddiplom ökat från 24 till 31 procent år 2013.

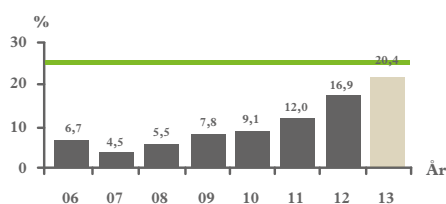
Upphandling och inköp

Mål 2020:

Organisation:

25 procent ekologiska livsmedel

25 procent inköp av miljömärkta varor och tjänster

Andelen ekologiska livsmedel i kommunal verksamhet.

Under året har kommunen tagit fram en processbeskrivning för hållbar upphandling som bland annat beskriver hur kommunen ska arbeta med miljökrav i hela upphandlingsprocessen.

Andelen ekologisk mat fortsätter att öka i kommunen och är nu uppe i 20,4 procent. Ökningen beror på att vissa konventionella livsmedel bytts ut till ekologiska i kommunens livsmedelsupphandling, samt att miljöplanen och miljömål blivit mer kända. Under 2013 har utbildning för kökspersonal fortsatt inom ekologisk och klimatsmart matlagning, vilket också har bidragit till ökningen.

Vid upphandling av varor och tjänster ställer kommunen krav på att miljömärkta varor och tjänster ska levereras till kommunen i de fall sådana finns. Under 2013 har arbetet med att implementera ett e-handelssystem pågått som kommer att vara till hjälp för att följa upp andelen miljömärkta varor och tjänster. Än så länge är det för tidigt att följa upp andelen miljömärkt eftersom för få leverantörer är med i e-handelssystemet.

DET GODA LIVET I JÄRFÄLLA

Inriktningssmål: ”I Järfälla har alla människor god tillgång till attraktiva parker och naturområden med ett rikt växt- och djurliv och alla ska kunna vistas i Järfälla utan att drabbas av negativa miljörelaterade hälsoeffekter.”

En miljö med minimalt av miljöstörningar är en grund för att människor, djur och växter ska få ett gott liv i Järfälla. Under året har kommunen arbetat med detta genom exempelvis bullerdämpande åtgärder. Kommunen arbetar även med att bibehålla samt öka kvaliteten i naturreservaten. Vid nybyggnation ställs olika miljökrav till byggherrarna och vid kommunalt nybyggande används fastighetsavdelningens miljöplan. Kommunen arbetar även med miljöklassning av nya och befintliga byggnader.

Minskat buller

Mål 2020:

20 procent minskad andel bullerstörda

Senaste bullerkartläggningen gjordes 2010 och visade att 31,5 procent bostäder var bullerstörda och hade en bullernivå på över 55 dB(A) vid fasaden. Nästa bullerkartläggning kommer att göras för 2014 och därefter var tredje år. Under år 2013 har kommunen arbetat för att åtgärda de fastigheter med buller över 65 dB(A) vid fasad och beräknar att vara klara med dem under 2014.

Ökad biologisk mångfald och tillgång till grönområden

Mål 2020:

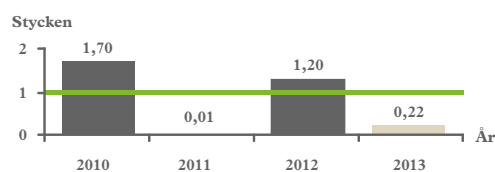
20 procent ökad yta värdad biologiskt värdefull mark

Ett nytt träd planteras per nybyggd bostad

Inom kommunen finns många skogs- och naturområden inom cykelavstånd. Kommunen arbetar kontinuerligt för att behålla och öka kvaliteten och den biologiska mångfalden inom naturområdena. Inom reservaten bedrivs landskapsvård med naturbete och skogsvårdsåtgärder med manuella insatser, där naturliv och friluftsliv sätts före produktion. Under 2013 har kommunen utfört slyröjning på strandängarna och häckningsöarna i Säbysjön, för att hindra igenväxningsprocessen och förbättra förutsättningarna för arter beroende av öppna hävdade strandängar. Kommunen har även genomfört olika åtgärder i tio stycken småvatten i Finnängen vid norra delen av Säbysjön. Åtgärderna har haft som målsättning att i området mellan Säbysjön och Ravalen skapa öppna grunda småvatten och på så sätt gynna bland annat groddjur.

Antal planterade träd i förhållande till antal byggda bostäder.

Under 2013 uppnådde inte kommunen målet om att för varje ny bostad som byggs ska ett träd planteras. 178 stycken bostäder färdigställdes och 39 stycken träd planterades.

Miljöanpassade byggnader och byggande

Mål 2020:

Alla kommunala fastigheter uppnår miljöklass brons

Sammanlagt 34 kommunala byggnader har inventerats för miljöklassning enligt systemet Miljöbyggnad. Än så länge har två procent av kommunens fastigheter fått miljöklassningen brons. Nya byggnader projekteras till miljöklassning guld. Kommunen håller nu på att planera för Herrestaskolan i Barkarbystaden som i princip kommer att bli koldioxidneutral, vilket betyder att den lagrar lika mycket koldioxid som den förbrukar totalt under byggprocessen och drifttiden. Detta genom att bland annat vara helt självförsörjande på el genom solcellsanläggningar, ha sedumtak samt stomme i massivträ.

Förbättrad avfallshantering

I miljöplanen har kommunen inga mål för avfall utan det finns en gemensam avfallsplan för SÖRAB-kommunerna. I miljöredovisningen följer vi dock upp en del gröna nyckeltal för att se trenden.

Mängd insamlat kärl- och säckavfall	213 kg/inv (216 kg/inv)	→
Mängd grovavfall	159 kg/inv (151 kg/inv)	↘
Insamlade förpackningar och tidningar	58 kg/inv (62 kg/inv)	↘
Mängd insamlat farligt avfall från hushåll via kommunen	4,7 kg/inv (5,2 kg/inv)	↘
Insamlat elektronik totalt	11,0 kg/inv (12,3 kg/inv)	↘
Mängd hushållsavfall till materialåtervinning	74 kg/inv (96 kg/inv)	↓
Mängd matavfall som behandlas biologiskt	12,7 kg/inv (10,8 kg/inv)	→
Mängd hushållsavfall som komposteras eller lämnas via avfallskvarnar	3,6 kg/inv (4,4 kg/inv)	↘
Mängd hushållsavfall till förbränning	200 kg/inv (205 kg/inv)	→

Statistiken är för 2012. Mängden kärl- och säckavfall har inte minskat nämnvärt utan är ungefär detsamma som år 2011. Dock har mängden avfall till materialåtervinning minskat vilket beror på att ungefär 50 procent av förpackningarna ligger i de vanliga soporna. Mängden insamlat matavfall har dock ökat vilket är ett resultat av kommunens arbete med att introducera matavfallsinsamling i hela kommunen, vilket också förklarar varför mängd hushållsavfall som komposteras eller lämnas via avfallskvarnar har minskat.

Foto: Björn Leijon